

Sabiedriskā pasūtījuma raidījuma Nāc TV un Šodien OTV

2014. gada 4. ceturkšņa izvērtējums

Īsi raksturojot vidi un tendences, vispirms atzīmējams īpaši zems bērnu un jauniešu vecuma grupas īpatsvars visu Latvijas televīziju sasniegtajās auditorijās. OTV sabiedriskā pasūtījuma daļas saņemšanas gadā (2014.) skatīšanas laika daļas pēc vecuma grupām, piemēram, LTV1 bija tikai 2%, LTV7- 3% vecuma grupā 4 – 14 gadi. Šīs grupas samazināšanās attiecībā pret iepriekšējo gadu (2013.) bija – 4%, savukārt vecuma grupā 15 – 24 gadi – 6%.

Starp vairākiem iemesliem bērnu un jauniešu auditorijas samazināšanai vispirms minama digitālā apraidei raksturīgā skatītāju fragmentācija un jaunās paaudzes atšķirīgie mediju lietošanas paradumi.

OTV 2014. gadā saņemot daļu sabiedriskā pasūtījuma, iepriekšējā gada LTV1 sabiedriskā pasūtījuma izlietošanas rezultātā sasniegtās auditorijas bija 79% vecāki par 50 gadiem, savukārt LTV7 šī vecuma grupa veidoja 73%.

Kopumā var uzskatīt, ka pēdējos gados ir apdraudēts viens no raidījumu bērniem un jauniešiem mērķiem – veidot un stiprināt jaunās paaudzes identitāti, iesaistīt tieši Latvijas kultūras un sociālajos procesos, pakāpeniski arī politiskajos un ekonomiskajos.

Raidījums “Nāc TV” ir visnotaļ atbilstošs uzdevumam – piesaistīt jauniešu auditoriju televīzijai, izraisīt interesi par šo komunikācijas kanālu, veidot izpratni par viedokļu un nostāju daudzveidību, attīstīt spēju salīdzināt savus priekšstatus ar tiem, kas prezentēti publiskajā diskursā.

Lielā mērā tas balstīts uz harizmātiskā raidījuma vadītāja Andra Kraujas spējām tradicionāla TV raidījuma ietvaros atrast skanējumu, kas tuvs jauniešu auditorijai, kurai, pārsvarā, ir cita mediju lietošanas pieredze un preferences.

Raidījuma fokuss – kāds notikums, kāda parādība, kuru iespējams dažādās dziļuma pakāpēs prezentēt jauniešiem un iztirzāt padziļinātā intervijā ar studijā pieaicinātām personībām. Raidījumu tēmas izvēlētas un saturs veidots tā, lai jauniešos raisītu diskusiju kā indivīda – skatītāja līmenī, tā arī šīs sabiedrības daļas kopumā.

Raidījuma formāts – studijas raidījums, sarunu šovs dažreiz papildināts ar video materiāliem.

Studijas vizuālais risinājums nepāprotami norāda uz ASV televīzijas CBS sarunu šovu "Late show with David Letterman". Šis raidījums tika atzīts par populārāko šovu ASV un tās forma vairākas reizes atdarināta dažādu valstu televīzijās. Bet ar vizuālo risinājumu līdzība beidzas, jo raidījums "Nāc TV" saviem skatītājiem piedāvā nopietnas sarunas gan ar labi pazīstamiem cilvēkiem (piemēram, Raimonds Bergmanis 2014. gada 21. oktobra raidījumā, Otto Ozols 2014. gada 4. novembra raidījumā), gan ar tādiem, kuri pazīstami vien nedaudziem (albuma "Bermudu divstūris" autori, 2014. gada 18. oktobrī).

Katra raidījuma viesis vai viesi ir aicināti saistībā ar kādu tēmu, kas orientēta uz skatītājiem personīgi un / vai sabiedrībai nozīmīgām lietām.

Raidījuma tēmas dažreiz tieši piesaistītas jauniešu problemātikai, piemēram, 2014. gada 19. oktobrī studijā aicināti pedagogi no centra "Dardedze", lai runātu par bērnu un pusaudžu audzināšanu.

Savukārt Lāčpēlša krosa organizators Juris Kokainis (2014. gada 14. oktobrī) aicina jauniešus piedalīties Patriotisma mēneša pasākumā. Raidījumā ir stāstīts arī par J. Kokaiņa organizēto 2008. gada Latvijas valsts 90. gadadienai veltīto 24-stundu stafeti, kurā piedalījās 3 807 cilvēki, noskrienot katrs 100 metrus. Šis pasākums ir ierakstīts Ginesa rekordu grāmatā.

Raidījuma vadītājam Andrim Kraujam izdevās atrast labu līdzsvaru starp jaunatnei raksturīgu komunikācijas stilu, leksiku, ķermeņa valodu un cieņpilnu, korektu publisko diskursu, kuram pēc būtības pieder arī televīzijas raidījums.

Katra raidījuma pietuvināšana mērķa grupas īpašībām, bez jēlkādas izdabāšanas tai, izpaužas arī Andra Kraujas spējā veiksmīgi atrast katras tēmas saites un tiltiņus pie jaunā skatītāja.

Tā 2014. gada 9. oktobra raidījumā ar kaskadieriem Andris Krauja ieminas, ka Jāņa Gaveikas trikus pats ar sajūsmu ir vērojis Ogrē, vēl būdams mazs puika. Par otru kaskadieri – Gunti Šeferi – zināja stāstīt, ka tas pirmo reizi filmējies kā kaskadieris 12 gadu vecumā filmā "Likteņa līdumnieki".

Sarunā ar Ingmāru Līdaku (2014. gada 25. decembrī), kurš sevi asprātīgi prezentēja kā "zoodārza inventāru", akcentēts stāsts par to, ka I. Līdaka, skolēns būdams, dienas pavadījis ar vectētiņu, bieži ejot mežā, "jo tur dzīvnieki, kas interesantāki par vectēvu".

Līdzīgā veidā organizēta arī sarunas ar Otto Ozolu sākums, A. Kraujam ieminoties, ka O. Ozola grāmatu "Latvieši ir visur" it kā gribēja iekļaut skolas obligātās literatūras sarakstā. Tam seko asprātīga saruna, ka tad skolēni to noteikti nelasīs, jo kas piespiests, obligāts – tas nav interesants.

Jāatzīst, ka tie smalkie, auditorijas piesaistei kalpojošie atradumi izskatās vairāk kā intuitīva izpratne par raidījuma vadītāja lomu sarunu šovā nekā sistemātisks darbs pie raidījuma scenārija.

Raidījuma struktūrā pietrūkst kontrapunktu – pretnostatījumi un nostatījumi, tādēļ daļai no raidījumiem ir mazināta iespēja noturēt skatītāju visu raidījumam atvēlēto pusstundu. Ja gandrīz katra raidījuma sarunas sākums ir labi sagatavots un ir uzskatāms par veiksmi, tad to pašu nevar teikt par sarunas gaitu, kā arī par raidījuma beigām.

Vērtējot raidījumu “Nāc TV” kopumā pozitīvi un par sabiedriskā pasūtījuma prasībām atbilstošu, nepieciešams norādīt uz iespējām pilnveidot raidījuma “Nāc TV” ietekmi kā svarīgu sabiedriskā labuma sastāvdaļu:

- veidojot raidījumam skaidru struktūru, vēlams atteikties no studijas noformējuma, maldinoši norādošu uz cita formāta raidījumu;
- sākuma titros akcentēt raidījuma “Nāc TV” ideju - redzesloka paplašināšana un iesaistīšanās mudināšana kā raidījuma ietekmes mērķi;
- skaidrāk pieteikt katra raidījuma tēmu un viesi, iespējams, izmantojot tādu aprobētu paņēmieni kā iepriekš filmēta / montēta viesu vizītkarte.

Raidījuma “Šodien OTV” struktūra liecina par centieniem pieturēties pie ziņu programmas formāta: raidījuma vadītājs / vadītāji studijā, ziņu sižeti vai nolasītas ziņas, sarunas studijā. Atbilstoši raidījuma koncepcijai – piedāvāt atšķirīgu pieeju ziņu veidošanai par kritēriju ziņas atbilstībai jauniešu interesēm izmantota tēmas popularitāte internetvidē.

Piemēram, 2014. gada 28. oktobra raidījuma “Šodien OTV” galvenā tēmā – skeitboards, 2014. gada 4. decembrī – folklorai veltīti raidījuma sižeti, pat 2014. gada 6. novembra raidījumā iekļautais naktsklubu apskats tematiski varētu būt atbilstoši jauniešu visvairāk meklētajiem vārdiem Google.

Savukārt ziņu programmas atbilstība formāta prasībām attiecībā uz tā dažādajām sastāvdaļām nevienmēr ir ievērota. Galvenās tēmas sižeta garums visbiežāk nav atbilstošs kopējas prakses standartiem, intervējamo cilvēku izvēle nenodrošina viedokļu daudzveidību, nepārdomāta režija mēdz apgrūtināt uztveri.

Piemēram, svarīga un aktuāla tēma – Lāčplēša diena – 2014. gada 11. novembra raidījumā tika atspoguļota divos sižetos no Kara muzeja, viens no kuriem, diemžēl, atstāj nemontētas intervijas priekšstatu.

Savukārt otrs sižets par latviski runājoša vjetnamieti Kao Vietu Ngujenu – mākslinieku, komiksa par Lāčplesi autoru, ir labi komponēts, tam gaumīgi un režijas prasībām

atbilstoši izvēlēta skaņa / muzikālais kontrapunkts.

Raidījuma fokusā ir pašu jauniešu priekšstats par galveno un aktuālo, balstoties uz internetvidē (sociālajos portālos) visvairāk apspriestajām tēmām.

Raidījuma vadītāju / vadītāja lomas atbilstība ziņu programmas formātam nav konstatējama katrā raidījumā. Var secināt, ka vienīgi Sanita Balode ir spējīga tikt galā ar ziņu raidījuma enkurpersonas lomu.

Lai arī raidījuma "Šodien OTV" iecere ir dižāka par spēju to īstenot, kopējais iespaids ir labs un tas visumā atbilst sabiedriskā pasūtījuma uzdevumam.

Ar cieņu,
Aleksandrs Mirlins,
RISEBA lektors